

USTAWA O PRAWACH KOBIET I ŚWIADOMYM RODZICIELSTWIE

CEL: Art. 1/ Ustawa reguluje sprawy związane z prawem do informacji, edukacji, poradnictwa i środków umożliwiających podejmowanie decyzji w zakresie świadomego rodzicielstwa, mając na uwadze prawa reprodukcyjne i seksualne rozumiane jako prawa człowieka. Art.2/- słowniczek pojęć użytych w ustawie.

Art.3 i 4/ Każdy ma prawo do samostanowienia o rodzicielstwie, a w tym: informacji, edukacji, poradnictwa i środków umożliwiających korzystanie ze świadomego rodzicielstwa. Realizację tego prawa zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej we współpracy z org. pozarządowymi.

Art.5/ Organy rządowe i samorządowe zapewniają pomoc materialną w okresie ciąży i porodu, dostęp do praw i uprawnień, poradnictwa i wsparcia oraz w wypadku uczennic dogodną możliwość kontynuowania edukacji np. składania egzaminów w terminach dopasowanych do przebiegu ciąży i porodu.

Art. 6/ W klasach 0-3 prowadzone będzie 'przygotowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie' – 1h/tydz. (o budowie człowieka, podstawowych koncepcjach dotyczących różnorodności społecznej i tolerancji, edukacji równościowej oraz podstaw wiedzy na temat obrony przed przemocą i wykorzystywaniem min. "złym dotykiem". W klasach 4 i dalej wprowadza się przedmiot 'wiedza o seksualności człowieka' w wymiarze nie mniej niż 1h/tydz – obejmujący informacje o seksualności człowieka i prawach reprodukcyjnych, ochronie przed przemocą seksualną, a także o metodach i środkach zapobiegania ciąży i chorobom przenoszonym drogą płciową (w tym HIV/AIDS) oraz kształtowania wolnych od przemocy, partnerskich relacji w związkach i równości płci w społeczeństwie. Przewiduje też tryb i obowiązek kształcenia nauczycieli tych przedmiotów.

Art. 7/ Organy administracji (rząd, samorząd) zapewniają każdemu bez względu na zdolność do czynności prawnych swobodny dostęp do metod i środków zapobiegania ciąży w tym finansują poradnictwo i możliwość dostępu do środków zapobiegania ciąży.

Art. 8 i 9 i 10/ Kobieta ma prawo do usunięcia ciąży do 12 tygodnia. Po 12 tygodniu przerwanie ciąży musi być związane z zagrożeniem życia matki, nieuleczalnym, nieodwracalnym uszkodzeniem płodu lub gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie powstania ciąży w wyniku czynu karalnego (np. kazirodztwa). Za każdym razem związane to jest z uzyskaniem opinii/zaświadczenia odpowiednio lekarza lub prokuratora. Przerwanie ciąży odbywa się w terminie 72 godzin od złożenia oświadczenia lub przedstawienia dokumentacji w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, a lekarz ma obowiązek poinformowania o środkach i metodach zapobiegania ciąży. Do wykonania zabiegu konieczna jest pisemna zgoda kobiety. Osoby poniżej 15 rż i całkowicie ubezwłasnowolnione przy braku zgody opiekuna prawnego mogą zwrócić się do odpowiedniego sądu.

Art. 11/ NFZ podaje udostępnia listę lekarzy i placówek, w których możliwe jest wykonanie zabiegu oraz listy tych odmawiających i są one aktualizowane co kwartał. Jeśli na danym terenie wszyscy odmawiają wykonania zabiegu, NFZ zobowiązany jest znaleźć podwykonawcę zapewniającego to świadczenie.

Art. 12/ Zakazuje się umieszczania treści i organizowania zgromadzeń przeciwnych przepisom niniejszej ustawy w odległości mniejszej niż 100 m od podmiotów leczniczych, w szczególności szpitali ginekologicznych i położniczych, a także placówek edukacyjnych, takich jak szkoły i przedszkola.

Art.13/ Lekarz może przeprowadzić badanie lub udzielić innych świadczeń zdrowotnych z zakresu: ginekologii, urologii lub dermatologii każdej osobie, która ukończyła 15 lat, po uzyskaniu jego zgody, bez konieczności uzyskania zgody opiekuna prawnego. Udział w eksperymentach leczniczych kobiet ciężarnych wymaga szczególnie wnikliwej oceny związanego z tym ryzyka dla kobiety ciężarnej i płodu.

Art. 14/ Modyfikuje KK § 152 i 153 zmieniając zapisy odwołujące się do obecnej ustawy na zapisy odnoszące się do działań szkodliwych wobec płodu, który osiągnął możliwość życia poza organizmem matki. Przewiduje też kary za rozpowszechnianie informacji fałszywych, nie mających pokrycia w wiedzy naukowej mających na celu napiętnowanie czy odwiedzenie od decyzji.

Art. 15/ Dotyczy art 12 i przewiduje grzywnę, karę aresztu lub ograniczenia wolności, za prezentowanie w/w treści w pobliżu szkół, przeszkoli i placówek medycznych.

Art. 16/ Pozwala oznaczyć jako spadkobiercę dziecko, które ma się urodzić, co będzie skuteczne, gdy dziecko urodzi się żywe.

Art. 17 i 18/ Regulują prawa pacjenta i małoletniego w relacjach z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zapisów tej ustawy i zmieniają zapisy ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka. **Art. 19 i 20/** dostosowują zapisy innych ustaw. **Art. 22/** mówi o wejściu w życie tej ustawy w 30 od ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Prawa reprodukcyjne, rozumiane jako prawo do ochrony zdrowia reprodukcyjnego i samostanowienia w sprawach prokreacji, należą do kanonu podstawowych praw człowieka i choć chroni je także Konstytucja RP, nakazując poszanowanie godności (art. 30), gwarantując każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego oraz decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47), prawo do ochrony zdrowia (art. 68) oraz ochronę macierzyństwa i rodzicielstwa (art. 18), to jednak konstytucyjne gwarancje w sferze praw reprodukcyjnych są niedostatecznie zapewnione przez ustawodawstwo zwykłe.

Przerywanie ciąży. Obowiązujący 'kompromis' czyli ustawa z 1993r nie zapewnia realizacji praw reprodukcyjnych. Oficjalne dane (rządowe) mówią o ok. 1000 zabiegów wykonywanych w 'podziemiu aborcyjnym' rocznie, jednak dane organizacji pozarządowych wskazują na znacznie szerszą skalę zjawisko (80 -190tys). Również w przypadkach, które zgodnie z ustawą'93 dopuszczają terminację ciąży, kobiety napotykały na utrudnianie dostępu do zabiegu np. przez przewlekanie procedur. W efekcie również te kobiety

zmuszone są do korzystania z 'podziemia' lub 'turystryki aborcyjnej'.

Badania Prenatalne. Stale występują trudności w dostępie do badań prenatalnych – trudno uzyskać skierowanie nawet przy wyraźnych wskazaniach. W 2016r wykonano 5788 badań, a przysługiwały 33252 kobietom ze względu na wiek powyżej 35rż, który jest wskazaniem do tego typu badań.

Antykoncepcja. Ustawa'93 nie reguluje precyzyjnie kwestii dostępu do antykoncepcji i edukacji i sprawia to, że Polska jest na ostatnim miejscu w Europie gdy chodzi o stosowanie nowoczesnych metod antykoncepcyjnych. W 2013 r tylko 23% kobiet stosowało metody hormonalne, a tylko 6% korzysta z wkładek – zaś 1/3 kobiet w ogóle nie stosuje żadnej antykoncepcji. 21% par stosuje kalendarzyk jako jedyną metodę, mimo że jej skuteczność jest znikoma. Choć prawo dopuszcza współżycie od 15 roku życia, to z wizyty u ginekologa dziewczyna może samodzielnie skorzystać dopiero po osiągnięciu pełnoletności. Utrudnienie dostępu do pigułki 'dzień po', jest kolejnym ograniczeniem prawa do świadomego rodzicielstwa.

Edukacja seksualna. W szkołach brak rzetelnej edukacji seksualnej. Efektem są nieplanowane ciąży, zakażenia, wzrost urodzeń przez nastolatki, co jest częstym powodem prób samobójczych i załamań psychicznych w tej grupie. Rażąco naruszenia prawa do ochrony zdrowia reprodukcyjnego i samostanowienia w sprawach prokreacji, jak też zaniedbania Polski w dostępie do edukacji seksualnej i nowoczesnych metod planowania rodziny były wielokrotnie przedmiotem krytyki ze strony gremiów międzynarodowych stojących na straży przestrzegania praw człowieka –od 1988r do teraz temat powraca na sesjach ONZ i WHO. członkowie Komitetu ONZ ds. Tortur wyrazili ubolewanie, że Polska nie zapewnia kobietom, szczególnie tym, które doświadczyły przemocy seksualnej, dostępu do aborcji. W uwagach końcowych Komitet podkreślił, że kobiety, którym odmawia się dostępu do przerywania ciąży z powodu klauzuli sumienia, ryzykują swoje zdrowie poddając się aborcji w niebezpiecznych warunkach, a taka sytuacja może być traktowana jako tortury, nieludzkie, okrutne i poniżające traktowanie. W listopadzie 2014 r. Komitet ds. Eliminacji Dyskryminacji Kobiet (CEDAW), oceniając przedstawiony przez Polskę raport z wykonania Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, również odniósł się do kwestii ochrony zdrowia reprodukcyjnego, wyrażając swoje zaniepokojenie z powodu wysokiej liczby aborcji, w większości nielegalnych, ze względu na restrykcyjne przepisy ustawy z 1993 roku o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. Komitet wyraził również swoje zaniepokojenie z powodu restrykcyjnego stosowania ustawy i nadużywania przez personel medyczny klauzuli sumienia. Wydane przez te gremia zalecenia znajdują wypełnienie w poszczególnych artykułach ustawy "Ratujmy Kobiety".

Polska jako członek UE jest zobowiązany do przestrzegania praw człowieka. Rażąco naruszenia praw reprodukcyjnych, jakich się Polska dopuszcza w stosunku do swoich obywaterek, były przyczyną przegranej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu: w 2007 roku w sprawie Tysiąc przeciwko Polsce, w 2011 roku w sprawie R.R. przeciwko Polsce oraz w 2012 roku w sprawie P. i S. przeciwko Polsce.

Założenia projektu bazują na przekonaniu, że prawa reprodukcyjne to zespół reguł realizujących podstawowe prawa człowieka - jest wśród nich prawo wszystkich do decydowania swobodnie i odpowiedzialnie o liczbie i momencie sprowadzenia na świat dzieci, prawa do informacji, dostępu do środków, które to zapewniają. To także prawo do utrzymania najwyższego standardu zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w sposób wolny od dyskryminacji, przymusu, przemocy, w tym w szczególności prawo do edukacji seksualnej dostosowanej do wieku, prawo do dostępu do środków zapobiegania ciąży oraz zabiegów przerywania ciąży oraz prawo do badań prenatalnych i opieki zdrowotnej nad kobietą w ciąży, w trakcie porodu i położu. Projekt ustawy reguluje również sprawy związane poradnictwem umożliwiającym podejmowanie decyzji w zakresie świadomego rodzicielstwa. Zapewni to edukacja, dostęp do wiedzy i świadczeń medycznych dla młodzieży i dorosłych, wysokie standardy opieki nad kobietą w ciąży i położu oraz dostęp do świadczeń oparty o naukowe a nie wyznaniowe przesłanki.

Wprowadzenie w życie nowej ustawy przyniesie wymierne korzyści społeczne i w istotny sposób przyczyni się do poprawy sytuacji kobiet i mężczyzn. W opinii projektodawców ustawa zapewni przede wszystkim ochronę zdrowia reprodukcyjnego i zapewni pełną realizację praw reprodukcyjnych, zgodnie ze standardami zawartymi w przepisach międzynarodowych traktatów ochrony praw człowieka. Ustawa przyczyni się do ukrócenia rażącej niesprawiedliwości, jaką jest niemożność decydowania przez kobiety o własnym życiu. Zapewni im realizację konstytucyjnych praw, m.in. godności, podmiotowego traktowania, prawa do prywatności i decydowania o swoim życiu osobistym, prawa do ochrony zdrowia. Ustawa znosi dotychczasowe prawo podważające zdolność kobiety do samodzielnej oceny sytuacji i odbierające jej prawo do decydowania o kontynuowaniu ciąży i urodzeniu dziecka. Co więcej, uchwalenie tej ustawy przywróci szacunek obywateli wobec prawa, przepisy obowiązującej obecnie ustawy z 1993 roku są bowiem nagminnie łamane. Likwidacja 'podziemia aborcyjnego' i 'turystryki aborcyjnej' będzie korzystne dla bezpieczeństwa kobiet i kosztów leczenia fatalnych, szkodliwych skutków nefachowego działania.

Projektowana ustawa jest także wyrazem sprawiedliwości społecznej, zlikwiduje bowiem nierówny dostęp do świadczeń wynikający z różnic w sytuacji materialnej. Obecnie kobiety lepiej sytuowane, mające lepszy dostęp do informacji i dysponujące środkami finansowymi, nawet jeżeli znajdują się w trudnej sytuacji i zdecydują się na przerwanie ciąży, mogą to zrobić, zapewniając sobie odpowiednią opiekę medyczną. Kobiety niezamożne są pozostawione same sobie i skazane na niewyobrażalne cierpienie.